

Jun

DOGAĐAJI OPSTEG KARAKTERA

4. jun — U nemačkom poslanstvu u Zagrebu održana konferencija predstavnika NDH i Nemačke, na kojoj je rešeno da se iz NDH iseli u Srbiju oko 200.000 Srba, a isto toliko i Slovenaca iz Slovenije u Hrvatsku.
5. jun — U Berhtesgadenu (u Nemačkoj) poglavnik NDH Ante Pavelić posetio vođu Trećeg Rajha Adolfa Hitlera i izrazio mu zahvalnost zbog stvaranja kvislinške NDH
- S/9. jun — Britansko-degolističke snage napali Siriju i Liban. Posle jednogodišnjih borbi, Ujedinjene su snage višijske Francuske u Siriji potpisale kapitulaciju, dozvolivši savezničkim snagama da okupiraju čitavu teritoriju Sirije i Libana.
9. jun — Vođa Trećeg Rajha, Adolf Hitler, izdao direktivu br. 31, kojom se uspostavlja zapovednik oružane sile za Jugoistok, sa sedištem u Solunu. Za zapovednika je imenovan feldmaršal Vilhelm List, koji je bio direktno potčinjen Adolfu Hitleru, a imao je punu izvršnu vlast u oblastima tla Balkanu koje su zapešile nemačke trupe.
12. jun — U Londonu, od strane vlada V. Britanije i njenih dominiona, predstavnika slobodne Francuske i izbegličke vlade Belgije, Holandije, Norveške, Luksemburga, Cehoslovačke, Grčke, Poljske i Jugoslavije, potpisana deklaracija o međusavezničkoj pomoći u borbi protiv agresora.
15. jun — Predsednik vlade V. Britanije Winston Cerčil, uputio predsedniku SAD Franklinu Ruzveltu poruku o predstojećem napadu Nemačke na SSSR. Ruzvelt mu je odgovorio da će obe sile priznati SSSR kao saveznika.
18. jun — U Ankari potpisan pakt o nenapadanju i prijateljstvu između vlade Trećeg Rajha i vlade Republike Turske.
- Šef Gestapoa Trećeg Rajha uputio direktivu svim podređenim ustanovama, pa i onim u Jugoslaviji, da budu spremne za masovna hapšenja u određenom trenutku. Time je on hteo razbiti organizacije komunističkih partija i sprečiti otpor u okupiranim zemljama pri napadu Nemačke na SSSR
19. jun — Jugoslovenski poslanik u Carigradu uputio izbegličkoj vladi Kraljevine Jugoslavije Izveštaj o stanju u Jugoslaviji, ističući da KPJ ima snažan uticaj u narodu i da se može očekivati masovan ustanak čim Nemačka napadne SSSR.
22. jun — U ranim jutarnjim časovima nemačka vojska iznenada napala SSSR. Jake formacije nemačke avijacije otpočele su da bombarduju aerodrome, pomorske baze (Sevastopol, Kronštad, Izmail), železničke čvorove, gradove pribaltičkih republika, Belorusije, Ukrajine, Moldavije, Krima i dr.
- Fašistička vlada Kraljevine Italije objavila rat SSSR-u.
- U Beogradu, u Molerovoj ulici, održana sednica Politburoa CK KPJ na kojoj su povodom napada Nemačke na SSSR, razmatrane mere koje Partija mora preduzeti. Rešeno je da CK KPJ i ostali centralni i pokrajinski komitet objave proglašavaju sa pozivom na sveopšti narodni ustanak. Sednicom je rukovodio generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito.
- Povodom napada Nemačke na SSSR, CK KPJ izdao proglas u kome se kaže: »Vi koji stenjete pod okupatorskom čizmom, svi vi koji ljubite slobodu i nezavisnost, koji nećete fašističkog ropstva — znajte da je kucnuo čas borbe za vaše oslobođenje od fašističkih osvajača... Proleter i sviju krajeva Jugoslavije, na svoja mesta — u prve borbene redove! Zbijte čvrsto svoje redove oko vaše avangarde. KP Jugoslavije!... Spremajte se hitno za poslednji i odlučni boj! Uništavajte fašiste!».
- U govoru preko radija predsednik vlade V. Britanije Winston Cerčil izjavio da će V. Britanija ukazati maksimalnu pomoć SSSR-u.
- Kominterna uputila telegram Centralnom komitetu KPJ: traži preduzimanje svih potrebnih mera da bi se poduprla i olakšala pravedna borba sovjetskog naroda.

19-11. jun

jun 1941.

- 1., 2. jun — Lazar Koliševski član PK KPJ za Makedoniju, došao u Beograd i Centralnom komitetu KPJ podneo izveštaj o stanju u Makedoniji i o oportunističkim i kontrarevolucionarnim stavovima sekretara PK KPJ za Makedoniju Metodija Satorova Šarla i njegovih jeduomišljenika.
24. jun — Predsednik SAD Franklin Roosevelt na konferenciji za štampu, izjavio da će SAD ukazati svaku pomoć SSSR-u u ratu protiv Nemačke.
- U Zagrebu održana konferencija katoličkih biskupa, pod predsedništvom nadbiskupa Alojzija Stepinca, na kojoj je potvrđena lojalnost ustaškoj državi.
25. jun — U Tokiju, na imperijalnoj konferenciji, odlučeno da se Japan ne pridruži Nemačkoj u napadu na SSSR. već da tu povoljnu priliku iskoristi za okupaciju francuske Indokine.
27. jun — Vlada Kraljevine Mađarske objavila rat SSSR-u.
- U Beogradu održana sednica CK KPJ na kojoj je obrazovan GŠ NOP odreda Jugoslavije. Za komandanta GŠ je određen Josip Broz Tito.
30. jun — Nemačke trupe zauzele Lavov.

BOSNA I HERCEGOVINA

2. jun — U okolini Ljubinja ustaše otpočele masovan pokolj. Za deset dana, u četiri sela, oni su uhvatili 143 seljaka i bacili ih u jamu u s. Kapavici.
- U s. Udrežnju (kod Nevesinja) ustaše pobile 28 Srba, mahom staraca i žena.
- jun — Naoružani seljaci s. Drežnja (kod Nevesinja) pružili organizovan oružani otpor pri pokušaju ustaških zaštitnih lovaca da spalje selo. Posle šestčasovne borbe ustaše su, uz podršku tri aviona, potisle ustanike i spalile selo.
5. jun — Ustaše pobile oko 180 seljaka iz s. Korita (kod Gacka) i bacile ih u Golubiju jamu. više samoga sela, a selo opljačkale.
- Jun p. — U šumarskoj kući na Sehitlucima (kod Banje Luke) održano oblasno savetovanje KPJ za Bosansku krajinu, na kome su razmatrane organizaciono-političke mere oko pripremanja ustanka; prenete odluke i zaključci Majskog savetovanja KPJ: postavljeni zadaci da se partijske organizacije bore protiv politike okupatora i ustaša na raspirivanju mržnje između Srba, Hrvata i muslimana; određeni članovi Oblasnog vojnog rukovodstva — Komitetu.
- U Mostaru održano oblasno savetovanje KPJ za Hercegovinu kome su prisustvovali delegati svih partijskih organizacija i dva delegata PK KPJ za BiH. Na savetovanju je raspravljeno o stanju priprema za ustanak.
- (>7. jun — Naoružani seljaci gornjeg Gatačkog polja uništili žand. st. Kazanci i Stepen i porušili put i ti veze između Gacka i Bileće. Sutradan se borba prenela i na druga pogranična sela severoistočno od Gacka, u kojima su ustanici uništili žand. st. u Jaseniku i s. Vrbi. Da bi paralisale ustanak, ustaše su u Gacku uhapsile 200 uglednijih Srba kao taoce i, u pomoć jedne domobranske čete iz Bileće, uspostavile saobraćaj, ali se nisu usuđivale da krenu u sela.
13. jun — No velikom ustaškom zboru kod franjevkog tnanstila u s. Humcu (kod Ljubuškog) Ljubuška partijska organizacija rasturila Majski proglas CK KPJ i Majski proglas PK KPJ za BiH. Ustaše su pohapsile gotovo sve članove Partije. Time je partijska organizacija razbijena (a obnovljena je tek 1942)
- Jun s. — J Banjoj Luci formiran Oblasni vojni komitet (rukovodstvo) za Bos. krajinu. Na prvom sastanku, kojim je rukovodio član Pokrajinskog vojnog komiteta Mahmut Bušatlija. prenete su direktive o stvaranju diverzantskih grupa i mreže vojnih poverlika i imenovani su sreski vojni poverliki zn srezovc: Bos. Grahovo, Bos. Petrovac. Ključ, Bos. Krupu, Bos. Novi, Bos. Dubicu. Prijedor. Prnjavor, Jajce i Mrkonjii-Grad i rukovodioci diverzantskih grupa.
- Jun d. p. — 11 Banjoj Lud, zbog nebudnosti partijske organizacije, ustaše pohapsile preko 50 članova i rukovodilaca KPJ. Organizovanim pritiskom masa ustaške vlasti su prisiljene da puste većinu uhapšenih.

20. jun — \J Mostaru, u prisustvu dvojice delegata 1 K KPJ za BiH. održano oblasno savetovanje KPJ za Hercegovinu, na kome je podnet izvestaj o pripremama za ustanak, rezervama oružja i neposrednim akcijama.
21. jun • U Travniku ustaše streljale 3 člana KPJ i uhapsile 70 građana, među kojima 13 komunista. Masovnim demonstracijama naroda ustase su prisiljene da oslobode sve uhapšene.
22. jun — U Mostaru održano oblasno savetovanje SKOJ-a za Hercegovinu kome su prisustvovali rukovodioci SKOJ-a iz svih krajeva Hercegovine. Pored priprema za dizanje ustanka, naročito se raspravljalo o sprečavanju ustaških pokolja.
23. jun — Na njivama Popovog polja (kod Ljubinja) ustaše pohvatale 104 čoveka i naveče ih bacile u jamu na Ržanom dolu (kori s. Koteza. na putu Ljubinja — Trčbinje).
- Iz Gacka oko 200 ustaša prodrlo u sela Stepen. Pržine. Šukoviće i Pusto Polje. Zbog gubitaka u borbi sa ustanicima na Zbornoj gomili, ustaše su pri povratku pobile oko 80 ljudi, žena i dece i spalile prva tri sela
24. jun — Napadom na žand. st. Lukavac (kod Nevesinja) otpočeo masovni ustanak naroda gornje Hercegovine. Za pet dana ustanici su uništili žand. st. u selima Lukavcu, Riljima. Kičinom Selu. Morinama. Odžaku. Fojući. Krstači. Trusini i Zmijancu. zauzeli Avtovac. prodrli u Nevesinje i oslobodili delove bilečkog, stolačkog i trebinjskoR sreza, gotovo čitav nevesinjski i veći deo gatačkog sreza.
- Ustaše prikupile Srbe i Jevreje iz Bihaća (preko 1.000 ljudi, žena i dece) i iselile ih u Kulen-Vakuf.
25. jun — U nekoliko sela Dabarskog polja isrez Stolac) ustašo otpočele dvodnevni pokolj srpskog stanovništva, u kome su ubile oko 2R0 ljudi, žena i dece.
- 25/20. jun Kod Opuzena (blizu Metkovića) ustaše streljale deo pohapšenih Srba iz sreza Stolac, njih oko 280. među njima i dr Ivu Bosnića — Kovačića, Hrvata iz Melkovića. Itoji je suprotstavio vršenju zločina.
26. jun — Kod s. Paijev Do (na putu Mostar — Nevesinje) nevesinjski ustanici razbili po jednu četvu ustaša i domobrana i vod žandarima. Između ostalog, zaplenjeno oko 100 pušaka. 0 p, mitraljeza i 2 kamiona.
27. jun — Preko 300 rudara rudnika Kakanj stupilo u štrajk, postavljajući ekonomske zahteve. Hapšenjem organizatora (uglavnom komunista) štrajk je obustavljen
- Domobranski bataljun, ojačan po jednom četom ustaša i domobrana, nastupajući od žand. st. Bišine putem Mostar — Nevesinje, probio ustaničke položaje i do mraka uspostavio vezu sa blokiranim garnizonom u Nevesinja;
28. jun — Oko 300 naoružanih ustanika gatačkog sreza i susednih sela Pive i Golije zauzeli Avtovac i s. Mulje. Posada, jedna domobranska četa i S0 meštana. povukla se u Gacko. U borbi je oboren jedan domobranski avion.
30. jun — Kod s. Plužina (na putu Nevesinje — Ulog) ustanici iz Nevesinjske i Gatnčke površl porazile dve čete domobrana.
- Mostarski biskup fra Alojzije Mišić uputio poslanicu u kojoj je osudio pokolje, pljačku i druga nasilja ustaša u Hercegovini-
- U blizini manastira Humca (kod Ljubuškog) ustaše ubile oko 90 Srba, dovedenih kamionima iz Čapljine.

CRNA GORA

- Jun p. p. — Održan sastanak MK KPJ za ptjevaljski srez na kome je. na osnovu direktive o pripremama za oružani ustanak, odlučeno: da se radi na formiranju omladinskih grupa koje će se obučavati u rukovanju oružjem; da se prikuplja oružje, municija, sanitetski materijal i dr.
22. jun Kod Prijepolja održano partijsko javetovanje kome su prisustvovali delegati iz svih partijskih organizacija Sandžaka. Savetovanjem je rukovodio sekretar Oblasnog komiteta KPJ za Sandžak Rif u Burdžović Tršo. koji je podneo referat o vojno-političkoj situaciji i zadacima partijskih organizacija. Zaključeno je da se ubrzaju pripreme za oružani ustanak i razvije intenzivniji politički rad i povezivanje s masama.

Vojna komisija pri KPJ za Crnu Goru. Boku i Sandžak reorganizovana u Vojno-revolucionarni komitet.

PK KPJ za Crnu Goru. Boku i Sandžak uputio proglas narodu pozivajući ga da pod rukovodstvom KPJ zbije svoje redove, ostvari čvrsto jedinstvo u borbi protiv okupatora i njegovih slugu, za svoje nacionalno oslobođenje, udružen sa svim porobljenim narodima Jugoslavije i Balkana, a u savezu sa velikim Sovjetskim Savezom. U proglasu se apeluje na radni narod Crno Gore. Boke i Sandžaka da jača borbeni savez radnika i seljaka u borbi za ostvarenje sovjetske vlasti i konačan obračun sa kapitalističkim sistemom

PK KPJ za Crnu Goru. Boku i Sandžak dao direktivu da mesni komiteti napuste gradove i predu u sela u blizini gradova i rade u strogoj ilegalnosti, a ostali komunisti da ne spavaju kod svojih kuća. već da budu na oprezi, kako ne bi iznenada bili pohvatani.

Kod varošice Sahovići (sada: Tomaševo kod Bijelog Polja) održana partijska konferencija kojoj je prisustvovalo oko 20 komunista iz bjelopoljskog sreza. Izneti su rezultati dotadašnjeg rada na pripremama za oružani ustanak i odlučeno je da se formiraju borbene oružane grupe koje će. kad bude doneta odluka za oružani ustanak. biti spremne da stupe u borbu.

HRVATSKA

Na Kalniku otpočela trodnevna partijska konferencija OK KPH za Bjelovar: izabrano je okružno partijsko rukovodstvo i partijskim organizacijama su postavljeni zadaci u vezi sa pripremom ustanka.

U Dubravi (u Zagrebu) održana partijska konferencija 4. rejonskog komiteta KPH Zagreba na kojoj je izabran novi rejonski komitet.

CK KPH doneo odluku o formiranju partijskih organizacija u domobranstvu NDH Za taj rad je zadužen Dragutin Saili, član CK KPH.

CK KPH izdao saopštenje o situaciji u Hrvatskoj i pozvao radnike da ne odlaze na rad u Nemačku a narod - da protestuje protiv odvlačenja hrane iz Hrvatske.

CK KPH izdao proglas u kome poziva na opštenarodnu borbu protiv okupatora i njihovih slugu, razobličavajući reakcionarnu ulogu ustaša u stvaranju NDH.

U Banovoj Jaruzi, u prisustvu sekretara CK KPH Rada Končara. održana partijska konferencija OK KPH za Novu Gradišku na kojoj je odlučeno da se omasovi partijska organizacija, vrše pripreme za oružani ustanak i odmah prede na izvršenje sitnih diverzantskih akcija. U OK su kooptirani neki članovi umesto onih koji su bili pohapšeni.

Održan sastanak OK KPH za Sušak na kome je data direktiva da svi poznatiji komunisti predu u ilegalnost i da se prikuplja oružje.

U s. Zabnu (kod Siska), po odluci OK KPH za Sisak, formiran Sisački NOP odred. To je prvi NOP odred u Hrvatskoj.

U Splitu otpočeo da izlazi ilegalni list »Naš izveštaj . organa PK KPH za Dalmaciju.

(J Delnicama (u Gorskom kotaru) održana sreska partijska konferencija na kojoj je odlučeno da se ubrzaju pripreme da bi što pre otpočeo oružani ustanak Novoizabranom SK stavljeno u zadatak da formira vojni konntet i tri diverzantske grupe koje će odmah preduzeti akcije na pruzi Rijeka — Karlovac.

U s. Kusionjama održana sreska partijska konferencija za srez Pakrac na kojoj je diskutovano o političkoj situaciji, liniji Partije u novim uslovima. organizacionom stanju partijske organizacije, radu SKOJ-a. sakupljanju oružja i vršenju sabotaža.

U s. Tornici (kod Slav. Broda), u prisustvu sekretara CK KPH Rada Končara. održana okružna partijska konferencija KPH za Slav. Brod. Raspravljalo se o prikupljanju oružja i pripremi za ustanak. Zaključeno je: da se učvrste i prošire partijske organizacije u fabrikama i na železnici u Slav. Brodu; da se formiraju partijske organizacije u selima gde ne postoje; da se pojača rad na podizanju ideološko-političkog nivoa članova KPJ; da se čuvaju kadrovi od hapšenja i da radnici ne odlaze na rad u Nemačku.

U Zagrebu, preko ilegalne partijske radio-stanice u Tuškanovoj ulici, pročitan proglas koji je CK KPH uputio narodima Jugoslavije 22. juna.

- U Metkoviću i okolnim selima ustaše pohvatale i odvele u zatvore više od 200 ljudi, među kojima gotovo sve komuniste metkovičkog sreza i veći broj simpatizera Partije.
- 27. jun — Na o. Hvaru izašao prvi broj lista Izveštaj«, organa SK KPH za Hvar.
- 28. jun — Ustaše izvršile prisilno iseljavanje oko 4.000 Srba iz sreza virovitičkog na područje 3rčkog.
- U blizini Varaždina, uz prisustvo člana CK KPJ. održan sastanak OK KPH za Varaždin na kome je doneta odluka da odmah otpočnu diverzantske akcije.
- U s. Srbu (kod Gračaca) ustaše izvršile prvi masovni pokolj srpskog stanovništva u Lici.
- 29. jun U šumi kod Zasadbrega (u Međumurju) održan sastanak predstavnika partijskih organizacija Međumurja. Raspravljano je o situaciji u zemlji povodom napada Nemačke na Sovjetski Savez.
- Ustaše upale u s. Prisoje (kod Sinja) i pohvatale 94 lica. odvele ih u planinu Grabovicu i tamo ih pobile i bacile u jamu Golubinku.
- Kod s. Rupotine (blizu Splita) grupa diverzanata porušila 12 tt stubova.
- Jun k. — 'K KPH izdao proglas povodom napada Nemačke rta Sovjetski Savez, pozivajući hrvatski narod da odbije svaku pomoć fašističkim okupatorima u borbi protiv Sovjetskog Saveza.
- Pri CK KPH obrazovano Operativno partijsko rukovodstvo za Hrvatsku.
- Jun — Formiran SK KPH za Kastav.
- U Zagrebu izišao prvi ratni broj (trobroj: 3, 4—5) lista »Srp i čekić«, organa CK KPH.

MAKEDONIJA

- Jun s. — K KPJ za Makedoniju, na insistiranje Lazara Koliševskog i Mare Naceve, održao astanak kome su prisustvovali i članovi MK KPJ za Skoplje. Na sastanku je Lazar Coliševski oštro osudio oportunističke i kontrarevolucionarne stavove Šatorova i zahtevao od PK da prihvati stavove i liniju CK KPJ: oružanu borbu protiv okupatora. Šatorov i još dva člana PK su se suprotstavili tome. Nekoliko dana kasnije inicijatori toga sastanka odlučili su da o tome izveste CK KPJ.
- Na*proširenom sastanku PK KP.I za Makedoniju, na izričiti zahtev Lazara Koliševskog. Mare Naceve i članova MK KPJ za Skoplje, i pored otpora Šatorova i njegovih jednomišljenika. formirana Vojna komisija pri PK.
- Kumanovska partijska organizacija se otepile cid PK KPJ za Makedoniju i. uz pomoć Lazara Koliševskog i Mare Naceve, otpočela borbu protiv Šatorovljevog oportunističkog rukovodstva a za pobjedu linije KPJ.
- 22. jun — MK KPJ za Prilep održao sastanak u vezi s napadom Nemačke na SSSR, zauzeo stav da se otpočne sa pripremama za oružanu borbu i formirao Mesni vojni štab.
- MK KPJ za Skoplie održao partijsko savetovanje kome su prisustvovali članovi MK, svi sekretari partijskih ćelija i (»jedini članovi KPJ Pošlo je izvršena analiza novonastale situacije, u vezi s napadom Nemačke na SSSR. zauzet je stav da je za komuniste nastao odlučan momenat u pogledu pripreme za oružanu borbu.
- 23. jun — MK KPJ za Prilep održao savetovanje sa svim sekretarima partijskih ćelija i nekim članovima KPJ. Na savetovanju je potvrđen stav MK od prethodnog dana i doneta odluka da se ubrzaju pripreme za oružanu borbu protiv okupatora (prikupljanje oružja, opreme, hrane itd.).
- 24. jun — Sekretar MK KPJ za Prilep izvestio. u Skoplju, Šatorova o stavovima Prilepske partijske organizacije i preduzeo merama u pogledu priprema za oružanu borbu. Šatorov se oštro suprotstavio tim merama, a u pogledu formiranja NOP odreda zauzeo stav da je to isuviše oštra forma borbe«, već da se eventualno mogu formirati diverzantske grupe od 3—5 članova. Prilepska partijska organizacija ostala je pri svojim stavovima i odlukama.
- Jun k. — U proglasu povodom napada Nemačke na SSSR Šatorov ne poziva makedonski narod na oružanu borbu, već samo na »solidarnost* i simpatije« prema sovjetskom narodu.

završavajući ga parolom da živi slobodna sovjetska Makedonija«. Proglas je izdao sa potpisom Pokrajiski komitet Radničke partije Makedonije, čime je samovlasuo izmenio naziv PK KPJ /a Makedoniju jer je nastojao da KPJ u Makedoniji bude sastavni deo Bugarske radničke partije. Proglas nije prihvaćen od članova KPJ.

Ū Volesti (sada Titov Veles), na inicijativu grupe članova KPJ (mimo MK) deo članova održao partijsku konferenciju na kojoj je odlučeno da partijska organizacija preduzme mere za otpočinjanje diverzantskih, sabotažnih i drugih akcija protiv fašističkog okupatora. Izabrali je privremeni komitet da rukovodi partijskim radom i akcijama. Sa odlukama, po ovlašćenju konferencije. Strahil Gigov je upoznao Šatorova, ali se ovaj oštro suprotstavio takvoj inicijativi Uprkos tome, zauzeti stavovi -iu sprovedeni u život.

Jun Po odluci MK KPJ za Kavadarce formiran Mesni vojni štab.

SLOVENIJA

1. jun U Ljubljani otpočeo dvodnevni rad šire partijske konferencije CK KPS. na kojoj r donet zaključak o pripremama za ustanak u Sloveniji.

2. jun Iz Slov. Bistrice krenuo prvi transport slovenačkog stanovništva koje nemačke vlasti preseljavaju u Srbiju.

15. jun Održan prvi sastanak Vrhovnog plenuma OF koji su sačinjavali predstavnici svih grupa učlanjenih u OF.

22. jun Na sednici CK KPS u Ljubljani formiran GS NOP odreda za Sloveniju, tada nazivan i Vrhovnim štabom (Vrhovnim poveijstvom). koji se sve do maja 1942. nalazio u Ljubljani i odatle rukovodio ustankom.

Povodom napada Nemačke na Sovjetski Savez, CK KPS izdao proglas slovenačkom narodu pozivajući ga da dotadašnji otpor pretvori u svenarodni rat protiv okupatora.

Formiran Vojni komitet za Štajersku.

23. jun Povodom ne.Tiačkog napada na SSSR. u selima Smartnom, Kašelju i Sostril (kod Ljubljane) održane demonstracije protiv italijanskog i nemačkog okupatora.

28. jun Na Krasu, između s. Renča i s. Kostanjevice. održan sastanak rukovodilaca KP Italije za Gorlško. na kome je odlučeno da se što pre uspostavi veza sa KPS i pristupi pripremama za oružani ustanak.

Formirano Pokrajinsko povereništvo CK KPS za Gorenjsku.

Jun k. U Mariboru, na inicijativu PK KPS. formirana Pohorska partizanska grupa.

Formiran Vojni komitet za Gorenjsku.

Jun Odlukom CK KPS formiran Vojni komitet za kamnički srez, koji je odmah pristupio organizovanju partizanskih grupa.

Oko Crnomelja. Metlike, s Semiča i s. Gradaca otpočelo formiranje partizanskih grupa.

SRBIJA

4. jun Iz naselja Radivojevićevo (srez Bač. Topola) mađarska žandarmerija zatvorila 905 stanovnika u subotički logor na Paličkom putu. a zatim ih proterala za Sumbor. Apatin, Baro. V. Kanjižu i Sarvar (u Mađarskoj).

Jun p. PK KPJ za Vojvodinu izdao proglas narodu da stvara jedinstvo svih nacionalnosti u otporu i borbi protiv okupatora.

Formiran novi OK KPJ za južni Banat.

Održano Okružno partijsko savetovanje za užički okrug na kome je. u prisustvu delegata PK KPJ za Srbiju, odlučeno da se formiraju okružna i sreske sekcije za vojnu pripremu oružanog ustanka, stvaraju magacini za oružje i ratnu opremu i dr.

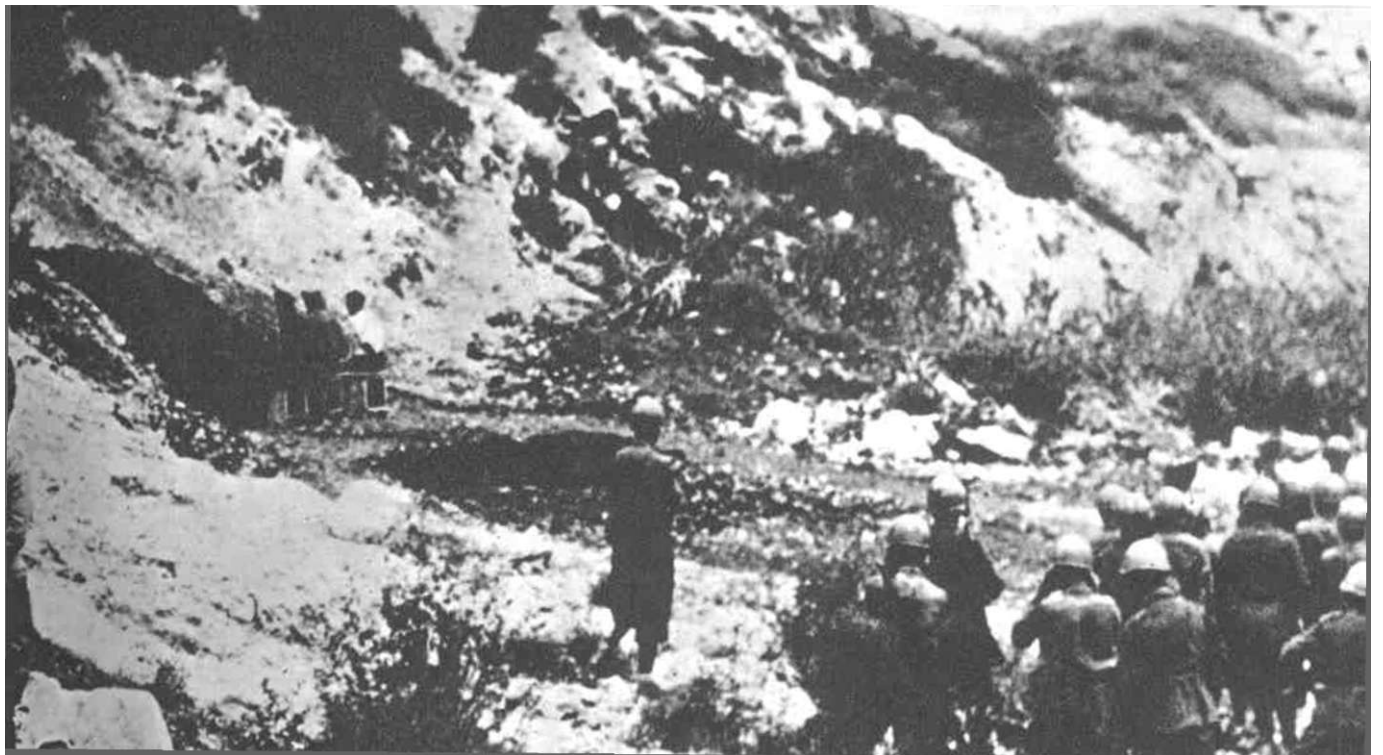
U Kruševcu održan sastanak OK KPJ za Krusevac na kome je, pored ostalog, odlučeno da se formiraju vojne jedinice — desetine.

\IM\CKI ZLOČIN I I'ANCFM U LETO
1941 GODINE

JAVNO VESANJE RODOLJUBA NA TI
RAZIJAMA U BEOGRADU JULA 19
GODINE

ITALIJANSKI FAŠISTI STRFLJAJU PRIPADNIKE NA
RODNOOSI.OBODI1 AfKOG POKRETA KOD CFTI
NJA JULA 1941 GODINE

7. jun — Za novog nemačkog vojnog zapovednika u Srbiji postavljen general fon Sreder.
14. jun — Komesarska vlada okupirane Srbije izdala Uredbu o unutrašnjoj upravi u Banatu, po kojoj je ova, preko postavljenog podbana. u stvari bila isključivo u rukama pripadnika nemačke narodnosti.
- Mađarske okupacione jedinice završile prisilno iseljavanje 500 stanovnika iz s. Mošorina (srez titelski) i 500 stanovnika iz naselja Aleksa Santić (srez Sombor), kao i stanovništva naselja Rastina (srez Sombor).
- Jun s. — U s. Trnavi (kod Čačka) održana okružna konferencija OK SKOJ-a za Cačak. Analiziran rad skojevske organizacije i postavljeni zadaci u vezi priprema za ustanak.
19. jun — U Srbiji, uredbom komesarske vlade, delimično ukinute sve ranije mere Kraljevine Jugoslavije izvršene na osnovu zakona o agrarnoj reformi i zemljo vraćena pripadnicima nemačke, mađarske i rumunske nacionalne manjine.
20. jun — U Petrovgradu (sada: Zrenjanin) održan sastanak Vojnog komiteta PK KPJ za Vojvodinu, sa koga je upućen predlog Sekretarijatu PK da se, zbog otežanih veza, mesto Vojnog komiteta PK KPJ za Vojvodinu formiraju oblasni vojni komiteti u Sremu, Banatu i Bačkoj. Predlog je prihvaćen i uskoro su formirani oblasni vojni komiteti za Banat, Bačku i Srem, koji su rukovodili svim priprema za ustanak.
21. jun — U s. Zlatariću (kod Valjéva) održana Okružna partijska konferencija za okrug valjevski na kojoj su, posle analize vojno-političke situacije, doneti zaključci da se ubrzaju pripreme za dizanje ustanka.
22. jun — PK KPJ za Srbiju, na dan napada Nemačke na Sovjetski Savez, doneo odluku i preduzeo mere da se sklanjaju svi članovi Partije i simpatizeri koji su dotada živeli ilegalno ili poluilegalno. a kojima je pretila opasnost da budu pohvatani od Gestapoa. Istog dana u unutrašnjost upućeni kuriri sa porukom PK.
- U s. Bratmilovcu (kod Leskovca) održano Okružno partijsko savetovanje na kome su doneti zaključci o priprema za oružanu borbu protiv okupatora, prikupljanju oružja i uvežbavanju ljudi u rukovanju oružjem, jačanju partijske i skojevske organizacije i radu i borbi Partije i SKOJ-a u uslovima okupacije.
- U Zaječaru održana okružna konferencija SKOJ-a. Istog dana, povodom napada Nemačke na SSSR, OK KPJ za Zaječar izdao letak u kome poziva narod Timočke krajine da se pripremi za oružanu borbu.
- Nemački vojni zapovednik Srbije naredio komesarskom ministru unutrašnjih poslova Milanu Aćimoviću da, prema ranijem sporazumu, u toku noći 22/23. juna pohapsi poznate komuniste Beograda, kao i sve učesnike španskog građanskog rata. Skrenuta je naročita pažnja i na gradove: Niš. Kragujevac. Uzice, Cačak i rudnike Rtanj, Trepću i Bor.
- Nemačke i ustaške vlasti otpočele hapšenje članova Partije I SKOJ-a u srezu i gradu Srem. Mitrovica. Provalom u Srem. Mitrovici, Srem. Karlovcima i Petrovaradinu uhapšen izvestan broj partijaca, skojevaca i rodoljuba, koji su potom streljani.
23. jun — U Beogradu održan sastanak PK KPJ za Srbiju na kome su razrađeni konkretni zadaci oko organizovanja oružane borbe u Srbiji. Članovi PK i instruktori upućeni u razne krajeve Srbije da direktno prenesu odluke PK i na licu mesta preduzmu odgovarajuće mere.
- Kod Petrovgrada (sada: Zrenjanin) održan sastanak PK KPJ za Vojvodinu na kome je odlučeno: da se ubrzaju pripreme za oružani ustanak; da se vojne desetine po selima i gradovima pretvaraju u partizanske desetine i odrede; da se članovi KPJ i SKOJ-a i kompromitovani drugovi uključe u odrede ili da pređu u potpunu ilegalnost; da se mesto Vojnog komiteta pri PK KPJ formira Stab NOP odreda za Vojvodinu, što je uskoro i učinjeno. Data je direktiva za formiranje štabova pri okružnim i sreskim komitetima KPJ, a narodima Vojvodine je upućen proglas s pozivom na borbu.¹
- Formiran IV antikomunistički odsek Specijalne policije Uprave grada Beograda.
- U Banatu nemačka policija počela da hapsi komuniste i simpatizere KPJ. U Vršcu je uhapšeno 80, u s. Kumanu 48 i u s. Melencima (kod Zrenjanina) 15 ljudi.

¹ Uo neprijateljskim podacima je sastanak PK održan nekoliko dana posle nemačkog napada na SSSR. a po drugim podacima 22. juna.

1941. jun

MAKEDONIJA

jun 1941.

25. jun — Na sastanku OK KPJ za Valjevo doneta odluka o formiranju Valjevskog NOP odreda i određen Stab odreda.
- U Kruševcu, u prisustvu člana PK KPJ za Srbiju Mirka Tomića, održan sastanak OK KPJ za Kruševac na kome je odlučeno da se izvrše pripreme za formiranje NOP odreda.
- U prokuplju formiran ilegalni Gradski odbor NO fonda.
27. jun — Nemački vojni zapovednik Srbije objavio Obznanu o uvođenju nemačkog kaznenog prava i kaznenih odredaba na okupiranoj srpskoj teritoriji.
- U Radevini (kod Krupnja), od 5—6 članova KPJ, formirana prva partizanska jedinica, kojoj je postavljen zadatak da formira Radevsku četvu.
- Us. Bujačiću (kod Valjeva) formirana Kolubarska četa Valjevskog NOP odreda.
28. jun — Na Belom bregu (kod Zaječara), u prisustvu delegata PK KPJ za Srbiju, održan sastanak OK KPJ za Zaječar na kome je odlučeno da se na teritoriji Timočke krajine formiraju tri odreda.
29. jun — Us. Glušcima (kod Sapca) održana Okružna partijska konferencija za šabački okrug na kojoj je odlučeno da se formira četa od 50 ljudi, prikuplja oružje i vrše pripreme za ustanak.
30. jun — Na sastanku OK KPJ za Kruševac doneta odluka da se formira NOP odred (određen je i njegov štab), još jednom proradi proglas CK KPJ. održe partijski sastanci na čitavoj teritoriji okruga i izvrše detaljne pripreme oružanog ustanka.
- Jun k. — Odlukom PK KPJ za Vojvodinu, formiran Stab NOP odreda za Vojvodinu.
- Us. Vitimirici (kod Peći) održan prošireni sastanak Oblasnog komiteta KPJ za Kosovo i Metohiju. Posle analiziranja dotadašnjeg rada i političke situacije u toj oblasti, postavljeni su zadaci: da se popularise SSSR, razbije vera šiptarskih masa u fašističku Nemačku, pripreme uslovi i teren za oružane akcije, ojačaju partijske organizacije, prodre u krajeve gde još nema partijskih organizacija i pojača rad među omladinom.
- U blizini Zabija održan sastanak članova KPJ iz Bačke i Baranje, na kome su prenete direktive PK KPJ od 23. juna, predložene mere za njihovo sprovođenje i analizirano stanje partijskih i skojevskih organizacija u Bačkoj i Baranji.
- Po direktivi PK KPJ za Vojvodinu, pri okružnim komitetima KPJ za Srem, severni i južni Banat i severnu, južnu i zapadnu Bačku sa Baranjom formirani okružni štabovi sa zadatkom da rukovode pripremanjima za ustanak.
- U Užicu (sada: Titovo Užice), u prisustvu instruktora PK KPJ za Srbiju Branka Krsmanovića, održan sastanak OK KPJ za Užice na kome je odlučeno da se preduzmu mere za formiranje Uzičkog NOP odreda.
- Po direktivi OK KPJ za severni Banat, pri sreskim komitetima KPJ severnog Banata formirani sreski partizanski štabovi¹.
- OK KPJ za Niš formirao Sresko partijsko povereništvo za sokobanjski srez.
- U Čačku održan sastanak OK KPJ za Čačak. Diskutovano o političkoj situaciji i formiranju Čačanskog NOP odreda.
- Jun — U Zemunu održano skojevsko savetovanje, kome su prisustvovali predstavnici CK SKOJ-a, PK SKOJ-a za Srbiju, MK SKOJ-a za Beograd i SK KPJ za Zemun. SKOJ u Zemunu je dobio zadatke u vezi sa pripremanjima za ustanak.
- U Rakovici formirana prva partijska ćelija (od 5 članova).

¹ Po drugom Izvoru su sreski Štabovi u severriom Banatu formirani prvih dana Jula.